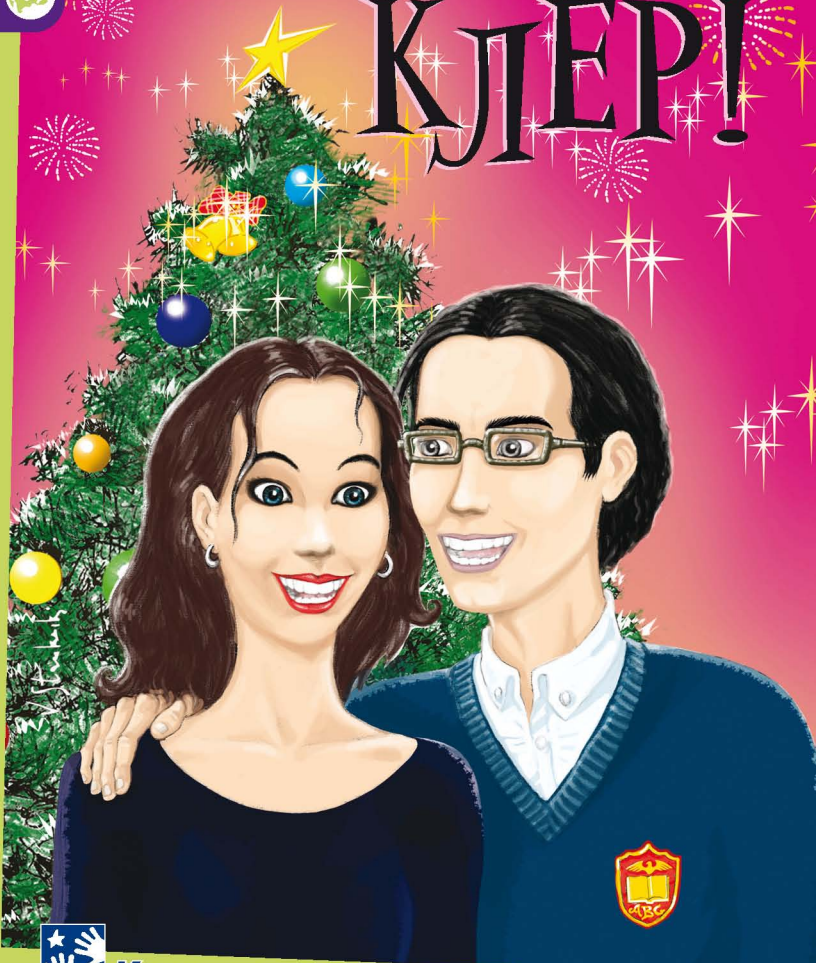

свѣт је један

ИВОН ПРИНЦ

ЧИК АКО СМЕШ, КЈДЕР!

Креативни центар

Наслов оригинала

Yvonne Prinz

DOUBLE-DARE CLARE

Copyright © Yvonne Prinz 2007

First published by Raincoast Books, 2007

Published in agreement Raincoast Books, Vancouver, Canada

За издање на српском језику © Креативни центар 2010

Библиотека *Свет је један*

књига четрдесет четврта

прво издање

Уредник библиотеке

Дејан Беговић

Уредник издања

Виолета Бабић

Илустрације

Владимир Станковски

Лектор и редактор

Виолета Бабић

Дизајн корица

Андреј Војковић

Припрема за штампу

Небојша Митић

Издавач

Креативни центар, Београд, Градиштанска 8

тел. 011/ 38 20 464, 24 40 659, 38 20 483

www.kreativnicentar.rs

e-mail: info@kreativnicentar.rs

За издавача

мр Љиљана Маринковић, директор

Штампа

Публикум

Тираж

3.000

ISBN 978-86-7781-747-3

ИВОН ПРИНЦ
=
ЧИК АКО СМЕШ,
КЛЕР!

Са енглеског превела
Весна Софреновић

Креативни центар

*Књига је посвећена
Мрежи Rainforest Action, www.ran.org
Укључиће се и помозиће
да се очисти наша планета!*

Божик је срање! нашкрабано је неуједначеним искривљеним црним словима над призором Христовог рођења. Неко их је написао спрејом, баш изнад дрвеног свитка са златним, китњасто исписаним текстом на латинском: СТАЈА НА ИЗНАЈМЉИВАЊЕ – ЈЕФТИНО... Или сам бар ја увек претпостављала да баш то пише. У минијатурној стаји, испод непристојног натписа, стоје нетакнуте статуе Марије, Јосифа, три мудраца (који носе разне светлוצаве дарове), магарца, краве и два анђела у природној величини. Марија и Јосиф, постављени са обе стране званичних *јасала од сламе*, управо тих дана нестрпљиво очекују долазак детета Исуса. Делују помало исцрпљено од пута – више због тога што их из године у годину извлаче из школског магацина него што се, онако без компаса, мапе и знакова поред пута, труде да нађу Витлејем само уз помоћ чудесне

звезде и светлости. Јасле практично нису сасвим празне јер су тренутно у њима две употребљене конзерве пива које се гнезде у слами, тачно тамо где би требало да лежи мали Исус.

Некада се наша школа звала *Свети Бонифације*. Била је то католичка школа пуна католичке деце, али некако је с временом неко приметио да деца различитих вера и боја коже бројчано надмашују белу католичку децу, па је читава та идеја о католичкој школи одбачена и наша је школа променила назив у Основна школа *Брајан Ли Томпсон*, по ватрогасцу који је пре неколико година успео да из реке извуче читаву породицу која се давила. У предњем холу школе стоји његова велика слика како се обучен у плаву ватрогасну униформу кези док му градоначелник предаје неку тамо важну награду. Не треба ни нагласити да су деци биле потребне две секунде да име Брајан Ли Томпсон скрате у *БЛТ*,* па ја сад идем у школу названу по укусном топлом сендвичу.

Призор с јаслама остао је из доба *Светиої Бонифација*, мада у школи постоје и огромна мено-

* БЛТ – топли сендвич с тостом, препрженом сланином (**b**acon), зеленом салатом (**l**etuce) и парадајзом (**t**omato) (прим. прев.).

ра* за Хануку,** и празнична поставка за Кванзу*** с кинаром и обиљем воћа и поврћа.

Да бисмо били сигурни да нико није изостављен, током школске године по једну недељу посвећујемо различитим етничким кухињама, што је за време недеље Блиског истока подстакло настанак добро познате крилатице: *Поједох фалафел**** и сад ми сваиџа фали!*

Док нам чизме шкрипе, Алисон и ја ходамо по снегу и придружујемо се малој групи ученика окупљеној испред главног улаза. Директор Дејвидсон, сав црвен у лицу и без сакоа, истрчава кроз велика двокрилна врата, а за петама му је наш школски домар Еди. Директор Дејвидсон млатара рукама на све стране и Едију наређује да уклони

* Менора – седмокраки свећњак; менора се налази на грбу модерне државе Израел (прим. прев.).

** Ханука – осмодневни јеврејски Празник светлости који се прославља у знак сећања на победоносну ослободилачку борбу јеврејског народа против хеленистичких окупатора у време владавине Антиоха IV Епифана из династије Селеукида; током хануке користи се свећњак с девет кракова – ханукија (прим. прев.).

*** Кванза – празник који од 26. децембра до 1. јануара славе Американци афричког порекла да би се сетили свог афричког наслеђа; један од симбола је свећњак кинара (прим. прев.).

**** Фалафел – популарна врста брзе хране с Блиског истока (прим. прев.).

одвратни натпис и конзерве од пива пре него што то неко буде видео, али, судећи по окупљеној гомили, чини ми се да је можда малчице закаснио.

Нажалост, Еди није претерано висок и мора да поскочи да би дохватио натпис. Поскакује као лоптица скочица и после неколико покушаја дрвени свитак бучно пада на главу магарца, сасвим му откинувши лево уво. Еди је, срећом, одскочио на време, али је зато одгурнуо Марију, која пада наузнак у стају. Алисон и ја не смемо ни да се погледамо, јер страхујемо да ћемо се стровалити од смеха. Јадан Еди! Враћа Марију у усправан положај и с лица и рамена руком јој склања сламу. Дохвата магарца од фибергласа, натпис и откинуто уво и покушава све то да прогура кроз двокрилна врата. Директор Дејвидсон ступа отпозади с празним конзервама пива, које држи што је могуће даље од тела, као да постоји бојазан да је у њима ускладиштен плутонијум. Еди се бори с вратима, тако да магарац остаје заглављен, пола споља, а пола изнутра. Онда га директор Дејвидсон погура отпозади, па Еди, са свим оним стварима, силовито полете низ школски ходник. Крајичком ока видех како подрхтавају Алисонова рамена и потом зачух како се тихо кикоће, трудећи се да обузда смех. И даље не смем да је погледам у очи.

Директор Дејвидсон одједном се окреће и гледа у гомилу. Његова ружна кравата с пригодним

божићним мотивом вијори се на ветру и пљуска га по лицу. Брзо је склања с лица. – Зар не би требало да сте на часовима?! – љутито виче, а на хладном ваздуху свака се његова реч претвара у облачић паре.

Растурамо се и крећемо према школи. По ходницима све одзвања од препричавања догађаја *с месџа злочина*. Алисон и ја, не престајући да се смејуљимо, упућујемо се ка нашим ормарићима. Осећамо се важно јер смо се затекле у одабраној групи непосредних очевидаца. Наравно, у питању је чиста срећа, али *биле смо њприсујне*. И све смо виделе.

Стижемо прво до Алисоновог ормарића и док јој придржавам ранац, она okreће комбинацију за откључавање.

– Да знаш, стварно је срање – каже Алисон бришући сузе које су јој пошле од смеха.

– Ко?

– Па Божић! Заиста је некако без везе – узима ранац из мојих руку и отвара га да би извадила две књиге. Потом ранац баца на дно ормарића.

Застајем трудећи се да схватим да ли она то озбиљно мисли. Делује озбиљно. Мора да је полудела...

– ОК, тако је, ако не рачунамо поклоне, чоколаде, слаткише и оне дане кад не идемо у школу. Кад све то изузмемо, а?

Као да ништа нисам рекла, Алисон наставља.

– Тај празник је тако напоран. Људи јуре унаоколо и купују кô манијаци, троше новац који немају да би те њихове поклоне касније неко вратио у радњу. Божић би требало да се врти око добротe, и милосрђа, и даривања, а он се претворио у нешто ружно. Свео се на масовну потрошњу.

– Баш тако, Чарли Брауне,^{*} али шта ћемо онда с поклонима, и слаткишима, и чоколадама, и данима кад не идемо у школу? – поново је питам.

Прекида нас Џини Џермејн, најпопуларнија девојчица у нашој школи, она која никада нигде не уђе, а да не скрене пажњу на себе. Има розе чизме од овчије коже и јакну у истој нијанси. Наравно да јој је и сјај за усне у тону. Њен ормарић налази се тачно поред Алисоиног.

– Шта има, девојке? – рече и не гледајући нас.
– Шта се планира за празнике? – настави, а то је требало да значи: *Како би било да вам кажем шта сам ја исиланирала за празник?*

– Клер и ја добровољно радимо на паковању поклона на једном штанду у тржном центру.

Џини је престала да отвара ормарић и први пут нас погледа.

– Стварно?

Обе климамо главом.

* Чарли Браун – популарни лик из цртаних филмова аутора Чарлса Шульца (прим. прев.).

– Ја идем у Швајцарску на скијање! Зар то није феноменално? – рече она, а флуоресцентна светла су се преламала на њеним блиставобелим зубима.

– Феноменално – рече Алисон.

Залупила је вратима ормарића и закључала их. Кренуле смо ка мом ормарићу, који се налази тамо доле, низ ходник. Иза себе чујемо Џини како неком ко не зна шта га чека понавља: – Ја идем у Швајцарску на скијање! Зар то није феноменално?

Згледамо се и преврћемо очима.

– Имала сам лутку Барби препланулог тена која је, кад бих јој повукла канапчић, баш то понављала. Такође је говорила: *Ајмо на њлажу!* и *Хајде да најравимо модну ревију!*

– Све док јој ниси откинула главу – рече Алисон.

– Тачно! Док јој нисам откинула главу! – Алисон зна све о мени. Понекад то заборавим. – Заправо, Барбика и даље хоће да иде на плажу, само што сада то говори њено тело.

Алисон преко рамена гледа ка Џини; има се утисак да је замишља као тело које говори.

– Неко би вероватно требало да упозори Швајцарце... – примети.

Застајемо код мог ормарића и сада Алисон придржава мој ранац док ја окрећем комбинацију за откључавање.

– Него, вратимо се твојим ставовима у вези с Божићем, господине Скруз.*

– Д-да! У мојој кући не прави се велика фрка око Божића.

– Стварно? Како то?

– Мама ми је Јеврејка, а тата не припада ниједној вери, тако да ни мама ни тата не воле тај фазон око комерцијализације Божића. Зато ми то и не радимо.

– Дакле: нема јелке, нема шећерних луша, нема Деда Мраза, нема поклона? – питам запрепашћено.

– Па, размењујемо ми поклоне, али морамо сами да их правимо.

– Шта? Нешто типа – висећи држачи за саксије од макрамеа?

– Типа свега и свачега. Тата ми је једне године направио кревет као што су они на броду, а једном и столицу за љуљање.

– Вау! Мој тата се згрози и од саме помисли на идеју *сам свој мајстџор*.

– А мама ми је једне године иштрикала дугачак шарени џемпер.

– Баш лепо – кажем ја и размишљам о томе како моја породица има ново поимање Божића.

* Ебенизер Скруз – главни лик из познатог дела *Божићна њрича* Чарлса Дикенса (1812–1870). Скруз је неумољив банкар и тврдица по коме је касније назван један Дизнијев јунак, код нас познат као Баја Патак (прим. прев.).

Сад је друго време: Божић је, а моја мама није више адвокат. Некада, док је још била адвокат, Божић је био помало бљак. На само Бадње вече мама или тата би одјурили до места на којем се продају јелке и купили би последњу, којој би на путу до куће отпале последње иглице. Постигли би рекорд у постављању јелке, а ја бих маму обично затицала како ујутру, баш на Божић, покушава да запакује поклоне – оне поклоне које би уместо ње куповала њена секретарица Дорија. Једне године дошло је до збрке, па сам ја добила декоративну флашу за пиће од кристала и кашику за обување ципела од махагонија. Уверена сам да је, пре но што сам пошла у школу, моје родитеље страшно нервирала чињеница да се обданиште затвара за празнике. Покушавали су да омаловаже читаву ствар понављајући ми да се не ради о великом празнику и да га таквим чине само *луцкастије васиийиачице* које *свашија* *измишљају*. Знала сам, наравно, да лажу. Превише сам гледала телевизију да би успели да се извуку с том изјавом.

Сада је све другачије. Моја мама је постала прави божићни фанатик: кити ходнике, сама прави пунч од јаја и мути га у млеку с вином, пали бадњак у камину и шири празничну радост. Чак је постала главна у овогодишњој добротворној организацији, оформљеној за прикупљање

новца за *Фондацију за борбу њрошњив рака дојке*. Биће шеф на штанду за паковање поклона у оном тржном центру у којем ћемо Алисон и ја бити добровољци (читај – робови који пакују) у претпразничној хистерији око куповине.

Ово је уједно и мој први Божић без Елсе. Од прошлог јуна она живи у Паризу. Тада сам схватила да сам као тринаестогодишња девојчица сувише одрасла да бих имала измишљену другарицу. (Она мрзи кад се за њу каже да је *измишљена друјарица*; више јој се свиђа: *мој сџилисџа, ошкачена мала, живошњи шренер* или *моја шрисна шријашељица*). Решила сам да се од ње сасвим одвикнем и заувек је пошаљем некуд далеко. Напокон смо усагласиле ставове да би требало да оде у Париз, што би била нека врста програма за пресељење измишљених другарица. Додуше, сад сам истински срећна што она ипак постоји тамо негде: добро би ми дошла пошто нисам рачунала на то да ће ми се живот из корена изменити. Елса је особа која ми је од моје четврте до дванаесте године помагала да пребродим све те Божиће који су ме ужасавали. Није она тек тамо нека просечна измишљена другарица. Има она изграђен став. У ствари, било је дана кад сам желела да јој налогом ограничим приступ. Али, све у свему, много ми је помогла да спасем живу главу. Чини ми се да се у последње време нисам баш претргла

од писања. Можда ћу јој вечерас послати честитку с *Joyeux Noël*.^{*} Питам се какви ли су јој планови за празник...

Глас директора Дејвидсона огласио се из звучника и прекинуо ме у мислима. Све ученике и професоре позива да се тачно у девет окупе у физкултурној сали.

– Хм ... питам се шта ли је посреди... – смејуљим се.

– Сасвим сигурно има везе с јаслама – рече Алисон.

Управо у том тренутку поред нас пролази Ерик, мој професор глуме и редитељ првог комада у ком сам глумила.

– Хеј, Клер, шта се тамо збило? Чуо сам да је стаја била *обележена* – рече окрећући се и продужи даље, иза нас.

Климнула сам главом.

– Било је страшно. Магарац је остао без ува!

Ерик покрива уста, колачи очи, претвара се да је ужаснут.

– Само не магарца! Ми волимо магарца!

Алисон и ја истовремено климамо главама и глумимо скрушеност.

Ерик се губи у дну ходника смејући се. Он нам је драг. Више личи на ученика него на професора. Да ме пре неколико месеци није охрабривао, ни-

^{*} *Joyeux Noël* – срећан Божић на француском (прим. прев.).

када се не бих ни пријавила за улогу леди Магбет у школској представи. Добила сам улогу, све ми се то допало и сад желим да постанем глумица. Једноставно! Са тринаест година тачно знам шта желим да чиним са остатком живота.

Алисон и ја упућујемо се ка фискултурној сали. Проналазимо празно место на угланцаном поду и седамо са свим осталим ученицима да посматрамо како директор Дејвидсон покушава да открије починитеља недела. Плашим се да нема никаквих шанси. Преступник можда чак и не иде у нашу школу. Питам се да ли је размотрио ту могућност. Гимнастичка сала полако се пуни. Директор Дејвидсон стоји на уздигнутом подијуму. И даље је црвен у лицу. Неколико пута кашљуца у микрофон и прочишћава грло и чини се као да се спрема да одржи лекцијетину о узајамном поштовању и о томе како смо ми *млади одрасли људи којима је време да ипак ипачу и да се ионашају*. То је, отприлике, његов уобичајен говор. Понекад говор зачини неком значајном мотивационом реченицом коју проналази у књигама дечје психологије што их је нагомилао у својој канцеларији. Мени је омиљена: *Једној лејој дана не значи једној дана ове недеље*.

Неко близу нас добацује: – Како је магарац?

Читава сала тресе се од смеха. Наставници који стоје ослоњени о зидове фискултурне сале

шарају ногама по поду и делују као да им је непријатно. Сасвим сам сигурна да би се и они радо смејали с нама.

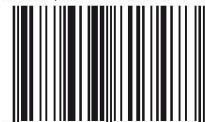
– Ко је то рекао?! – директор Дејвидсон испитивачким погледом прелази по гомили. Нико не изговара ни реч. – И вама је то смешно? Па можда нећете више мислити да је тако смешно кад вас све натерам да овде седите све док неко не призна кривицу. Ако желите да се понашате као деца, онда ћу према вама и да се опходим као према деци.

После петнаест минута у тишини (читај – размењивања цедуљица, прављења гримаса, дошаптавања, кикотања и *йрдежа йазухом*), директор Дејвидсон, цар узалудних претњи, пушта нас с напоменом да још није ставио тачку. Сви се разилазимо по учионицама. Узбуђење је засад окончано. Још три дана и распуштамо се за божићне празнике.

Приближавају се божићни празници, а Клер и Алисон имају велике планове. Раде у тржном центру и бацају погледе ка оближњем Северном полу, где два zgodна момка помажу Деда Мразу да деци подели поклоне. Тако ће бити све док се Пол, стари друг тринаестогодишње Клер и прави пример ученика из приватне школе, не врати у град са школским другом да ту заједно проведу распуст.

ISBN 978-86-7781-747-3

9 788677 817473

www.kreativnicentar.rs